

Номенклатурокрация – исторически преглед и други мисли

Ако се замисли човек, номенклатурата като обществена прослойка, която се стреми да бъде “управленческият елит” на дадената държава, исторически винаги е съществувала, даже и при абсолютната монархия, макар и не непременно като “поименен списък”, както името предполага. Ако се ограничим с разглеждането само на последните стотина години, съвсем отчетливо се вижда, че и при конституционната монархия, и при диктатурите – еднопартийни или еднолични (еднофамилни), все едно – както и при републикански устроените “парламентарни демокрации”, неизменно се стига до един и същ модел, в смисъл на политическо устройство. Този модел, характеризиращ се с това, че хора, за които участието в политиката е станало професия, се заемат с управлението на държавата, неизменно страда от недостатъците, описани по-горе. И тук идва въпросът за дълготрайността на такова държавно устройство. Според мен този параметър зависи единствено от икономическия модел, възприет от съответната властваща Номенклатура. С други думи, независимо от типа и характеристиката на всяка една политическата “система”, икономиката е тази, която в крайна сметка оправдава съществуването ѝ, респективно обуславя замяната ѝ с нова. Миналият век изобилства с примери и паралели, които илюстрират това. Помислете за приликите и разликите между еднопартийните диктатури в Германия и Съветския Съюз. Режимът на националсоциалистите е не по-малко репресивен или пък агресивен от този на комунистите, но се отличава коренно от него по един кардинален въпрос касаещ икономиката – въпросът за частната собственост. И оттам резултатът – невидан и с нищо несравним подем на германската икономика. Или вземете Чили: след свалянето на Алиенде и инсталирането на професионалисти в управлението, “кръвавият диктатор” Пиночет изведе страната си на челното място в Латинска Америка по всички икономически показатели. Разбира се, след като параметърът “страх” отпадна от картината, заедно с генерала, всичко започва да си идва пак на мястото – замяната на професионалните мениджъри с номенклатурчици, чиито подбуди са лична изгода (а там, където те си съвпадат, и идеологически или партийни причини от типа “политическа коректност”), неминуемо води до корупция и упадък. Друг, малко по-съвременен пример е този на китайската Номенклатура, която съвсем прагматично просто подмени икономическия модел, без дори да обявява промяна на това, което не ѝ утърва – политическия модел на еднопартийна диктатура, както си е по Маркс и неговите колеги.

Ако приемем, че с примерите дотук и с анализите, предложени в предишните глави, съм ви убедил в правотата на постулатите ми за Номенклатурокрацията, то тогава следват най-важните въпроси: 1) на какъв етап на развитие са съвременните Номенклатурокрации и 2) какво следва след това? За България няма да говоря, тъй като това вече съм обсъдил надлъж и нашир: там казусът е ясен – или революция, или изтриване от лицето на Земята. Най-важни – а и сравнително най-ясни, тоест предсказуеми, за мен – са тези в Европейския Съюз и САЩ. Ситуацията и в двата съюза е почти еднаква. По отношение на политическото устройство, разликата е нищожна, а именно в това, че – по нашите понятия – то може да се нарече двупартийна Номенклатурокрация в САЩ, а многопартийна в ЕС. Що се отнася до икономиката, разликата е само в по-дълбоката интеграция в САЩ, докато в Евросъюза всъщност все още си функционират напълно автономно две дузини чисто национални икономики. Впрочем това касае само външните характеристики. От гледната точка на моята теза трябва да погледнем малко по-дълбоко на нещата. Ще ви припомня най-важното си

твърдение – Номенклатурата неизменно докарва икономиката на страната си до задушаване, тоест страната до тотален срив. Това за България е видно и с просто око, но за да се разберат ЕС и САЩ трябва да се дадат пояснения. Преди всичко е важно да ви изясня следното – кризата, която се вихри в последните две-три години, всъщност прикрива една друга криза, много по-сериозна, много по-дълбока и много по-трайна. Това е истинската икономическа криза, която аз отдавам на действието на факторите на Номенклатурокрацията, както съм ги описал. Главният чисто икономически критерий, чрез който трябва да се измерва ефекта на която и да е икономика, е изменението на нормализираната покупателна способност на населението. Пред моите очи, от 1990 г. насам този параметър кротичко си спада, даже за въпросните най-развити страни. Още по-важното е, че това пълзене надолу продължава даже и през множеството години през този период, в които икономиките растяха, тоест брутният продукт вървеше – в някои случаи дори стремглаво – нагоре. Нека поясня, че избягвам 1980-те години единствено и само за да елиминирам всякакво влияние както на дотогавашния биполярен статус в Европа, така и ефекта на глобализацията (първия фактор действаше забавящо, а втория ускоряващо, респективно преди и след 1990 г., на вредния ефект от пълното разгръщане на Номенклатурокрацията). Мисля, че 20 години все пак са период, който не е пренебрежимо малък, за целите на нашия анализ.

И така, какви аргументи имам под ръка, за да подкрепя горното твърдение относно покупателната способност? На пръв поглед нещата изглеждат да вървят противно на описваната от мен тенденция. През последните две десетилетия и ЕС и САЩ показват среден годишен ръст на БВП от 2-3 % при инфлация средно 1-2%, тоест нето номиналната покупателна способност би трябвало да расте със средно 1-2% всяка година. Коего при високите начални стойности към 1990 г. би трябвало да рисува днес една все пак чисто розова картина. Да, но това е само на пръв поглед. За да получим пълната картина, ще трябва да се задълбочим, поне малко. Има няколко икономически категории, които не влизат в сметката при изчисляване на инфлацията, но които се отразяват сериозно върху семейния бюджет и поради това пряко влияят на свободно разполагаемия остатък от заплатата всеки месец, поради което де факто нанасят корекция на покупателната способност. Тук се отнасят напр. непрекъснато нарастващите разходи за медицинско осигуряване, разходите за образование¹ и пр. Тук спада и невидимия за много повърхностно гледащи огромен проблем с пенсиите. Общо казано той се дължи на заложените при формулирането на системата преди половин век постулати и механизми на изчисление, между които и споменатата по-горе дефиниция за инфлацията, която мисля вече ви демонстрирах като неадекватна. Резултатът е, че още днес се вижда мизерията, която очаква всички пенсионери разчитащи само на държавната пенсия като източник на доходи. Пример: в Белгия току-що обявиха, че от 2011 цената на пребиваването в старческите домове ще възлиза средно на 1300 евро на месец. В същото време средната пенсия за работещите в индустрията е около 1000 евро на месец, а за тези от държавния сектор – около 2000 (тази разлика е една от многото местни идиотщини, на които ще се спра другаде). Понеже първата категория е много по-многобройна, заключението е, че много от тези възрастни хора няма да могат да си

¹ Тук е показателен следният факт: понеже напоследък все повече семейства не могат да си го позволят, за издръжката на студентите в САЩ широко се практикува вземането на т.нар. студентски заем, който те се задължават да изплатят след като завършат и започнат да работят. За размера на това явление е показателен факта, че към момента общата сума на всички такива заеми е около **1 трилион долара**! Можете ли да си представите? Впрочем, това само по себе си е друг голям проблем, който мнозина икономисти предричат да се превърне в балона-причинител на следващата финансова криза.

позволят сравнително спокойни старини под грижите на специалисти в старчески домове, тоест ако нямат деца или роднини да ги поддържат (което тук и тъй и инак не е практика), положението им клони към трагедия. Не случайно все по-популярно в Европа е едно явление, което засяга и България – по-добре ориентираните пенсионери търсят да се преселят в страни с ниски разходи за живеене.

Един друг параметър изисква малко разясняване, в допълнение към намаляващата реална нетна покупателна способност, за да допълним картината на икономическото положение на мнозинството в тези страни, а оттам и неговото не особено оптимистично настроение, с тенденция към все по-нататъшно влошаване. Става дума за безработицата. Тук ще се концентрирам повече върху ЕС, понеже за САЩ нещата са по-комплицирани². В Европа и преди настоящата криза безработицата в повечето страни си беше двуцифрено число, като процент от работната сила, поне в последното десетилетие. Само че и това е напудреното положение на нещата, а реалното съвсем не е за показване. За да се изкарат шампиони в доставките на благоденствие, тоест с прозрачната цел да спечелят и на следващите избори, номенклатурчиците прибегват до разни трикове. Ето два от тях: Единият е създаване на нови работни места амен-амен по примера на комунистическите режими след войната. Тоест само и само за да се ангажират хора на работа се създават най-различни разклонения на държавната и местната администрация – институти, агенции и какво ли не – всичките характерни с това, че не добавят нищо полезно за икономиката, не създават добавена стойност, не произвеждат нищо освен допълнителна бюрокрация, сякаш съществуващата ни е недостатъчна. Другият трик е въвеждането на системата за “ранно” или както още се нарича “предварително” пенсиониране. Така една голяма група се премества от групата на безработните в групата на пенсионерите. Кое, на пръв поглед, не би трябвало да се счита за проблем, дотолкова, доколкото става по желание, а не насилствено. От друга страна обаче, само за да подобри статистиките за безработните, Номенклатурата върши просто обратното на това, което се налага и от демографските тенденции и от икономическите – повишаване изискването за трудов стаж и респ. повдигане на прага на възрастта за пенсиониране.

Гореописаните, както и много други политически мотиви постепенно доведоха до втория елемент демонстриращ западането на благоденствието, който често остава скрит, понеже не се отразява директно на покупателната способност на населението. Или поне досега това не е било толкова ясно забележимо; впрочем, според мен съвсем скоро той неминуемо ще доведе до чувствително ускоряване на спадането ѝ. Тук думата ми е за държавните дългове на страните от ЕС и САЩ. Един от характерните белези на културата в Америка, който до неотдавна я отличаваше от тази преобладаваща в Европа, е животът на заем, както на индивидуално, така и на държавно ниво. Базирана на увереността в мощта на своята икономическа машина, докато се спазваше някаква логика, резон и самодисциплина, тази техника работеше – поне допреди освобождаването на търговията в световен мащаб и отпушването на процеса на

---

² Преди сегашната криза, която удвои безработицата от около 5 на 10%, се считаше, че това е стабилна цифра, постоянно под контрол, и че осигурява на гигантската икономическа машина необходимата стабилност. Аз не съм вече толкова сигурен в това, първо понеже няма достатъчно информация нито относно нелегалните емигранти, нито относно джънкитата, клошарите и другите индивиди нетърсещи работа, и второ тъй като самата статистика за безработните там се води при съвсем различни правила.

глобализация. Две войни по-късно, удвоена безотговорност както и утроена алчност, и то на всички нива, почти без изключение, и ето ви резултата – днес САЩ дължи на кредиторите си около 14 трилиона долара. Тази сума е горе-долу колкото целия БВП на страната. И понеже със сигурност се знае, че в следващите три години правителството все още ще функционира с дефицити от около 1 трилион годишно, чак след 2013 ще започне да се стопява дълга, който дотогава ще е нараснал докъм 110-120% от БВП. Или поне такъв е планът. Предполагам, че се сещате дето, за да се осъществи това, ще са необходими мерки, които обикновено сумарно се наричат затягане на коланите. Дали това ще са повишени данъци или други подобни стъпки, ясно е, че всичко казано дотук съвсем не означава повишаване на реалната покупателна способност, а обратното. В друг вариант това може да се изрази и така: постигнатата досега висока покупателна способност всъщност до голяма степен беше на базата на кредит – вземане на заем (паричен или просто време) от бъдещето. Когато се стигна до това въпросно бъдеще, реалната покупателна способност ще трябва да спадне до нивото, което реалистично би било достигнато без този заем (или даже и по-ниско, като отчетем, че инак не би имало лихви за плащане). Ако не за друго, понеже повече няма кой да ви даде заем (е, може, но оттук нататък само срещу такива лихви, че той практически е неизплатим, тоест държавата трябва да обяви банкрут – “Ама кой, САЩ ли?”, би възкликнал някой...).

В Европа положението не е много по-различно, но варира значително, в смисъл на дълга като пропорция от БВП. За Гърция, Ирландия, Португалия и Испания знаят почти всички, но това, което знаят само малцина е, че и страни като Италия, Белгия и дори Франция са в същата гилдия. Много малко държави-членки на ЕС не са заплашени от скорошно потъване на кораба им. Но даже и Германия, която е в най-добра позиция от всички, не е имунизирана срещу проблема. Може да се каже, че нейния трюм е само наполовина пълен с вода, докато при гореизброените водата вече блика на палубата. Впрочем и Германия, въпреки че е облагодетелствана от оптимално развитата си икономика и от традиционната немска дисциплина, на всички нива, съвсем не е застрахована от колапс заради синдрома на Номенклатурокрацията, а просто ще потъне последна, ако народът не вземе навреме мерки. Засега Негово Величество Народът на Германия преглъща прищявките на своята Номенклатура, но ще видим докога. Според мен първо очите на немците се поотвориха масово когато бившият им канцлер Герхард Шрьодер се отказа от лидерството на своята любима Социалдемократическа партия в полза на позицията на директор на Газпром в Германия (и 250 000 евро годишна компенсация). Вторият голям шок дойде, когато бившият секретар на ЦК на Комсомола на ГДР (отговарящ за Агитацията и Пропагандата – колко подходящо !) и настоящ канцлер на Германия Ангела Меркел обяви, че германските данъкоплатци ще дадат щедро от парите си, за да спасят от потъване Гърция, както и други след нея (пука ѝ на нея на черупката, с осигурени до живот колосални доходи – да му мисли средния германец, който и без това вече е добавил няколко дупки в колана си; е, ще трябва да затегне още малко, но той е свикнал). Да видим обаче дали ще преглътне немецът следващия тур. Защото, противно на очакванията на всички номенклатурчици, малки и големи, аз съм убеден, че проблемите не са се свършили, а всъщност те сега тепърва започват. Отново, причината за това ми мнение е, че временната криза, която изпитваме в момента, само маскира главното явление. А то си се развива по своя естествен път, причинено от факторите на Номенклатурокрацията, както ги дискутирах, и няма да спре, докато не я погребее. Междувременно, някъде между 2011 и 2012 светът (или по-точно Западните Номенклатурокрации) ще излезе от настоящата криза, издърпан най-вече от страни като Китай, Индия, Русия, Бразилия и други такива със сравнително по-малки икономики от Азия и Латинска Америка. Но през тези две години както за ЕС, така и за

САЩ, предстоят още много изпитания, като никак не е изключено още тогава да се стигне до момента, когато на германеца ще му писне и той ще ревне с всичка сила “Стига !”

И така, консумирането на повече от произвежданото (заради което в най-общия случай се налага живот на кредит, респективно натрупване на допълнителни задължения за сметка на следващите поколения), или другояче казано прекомерните разходи на една държава поради втораченото единствено в себе си, неминуемо в някаква степен корумпирано и често в значителна степен неквалифицирано (тоест некомпетентно) управление на Номенклатурата, неизбежно води до западането на такава държава. Тези прекомерни разходи могат да се групират така:

1) Диспропорционален брой на непроизводителни работни места, тоест такива, които не създават добавена стойност. На цял свят отдавна вече е ясно, че администрацията трябва да бъде сведена до минимум. Хубаво, ама на Номенклатурчиците това не винаги им е изгодно (някои от най-типичните такива случаи съм вече описал, като илюстрация), така че по-често срещания случай е обратното на това, което е нужно за съответната държава. Впрочем, не случайно съм подчертал някои от определителите по-горе. С това искам да привлека вниманието ви на едно много важно за нас обстоятелство: В България, както и в повечето други страни-бивши членки на СИВ, всички интересувачи се от политика и икономика правят една и съща грешка. Понеже теориите боравят с терминологията “социализъм = държавни предприятия”, докато “капитализъм = частни предприятия”, всеки приема а priori, че всички държавни предприятия са губещи и следователно трябва да се приватизират (тоест, немислимо е да се заздравява икономика чрез създаване на нови държавни предприятия). Хубаво, но горните дефиниции, макар и базирани на богат исторически опит, все пак вече не са валидни така абсолютизиращо, както са написани тук. Като първи пример само ще спомена накратко, че (след като преди около 20 години обяви пълната победа на капитализма над “комунизма, който всъщност беше по-скоро социализъм”) през 2008 г. САЩ бяха принудени да национализират множество банки и други големи предприятия. Впрочем, по-важен за нас е другия пример, който искам да ви дам. В много страни на Европа от доста години функционират множество фирми, които са със смесена собственост между държавата и частни инвеститори. Държавата притежава понякога контролния пакет акции, много по-често просто само част от тях, а останалото се търгува на борсите и така акциите са достъпни както за инвестиционни фондове, така и за частни лица. Бидейки публична (тоест не чисто държавна) компания и управлявайки се като такава, осигурява оптималното функциониране (без държавна намеса, но и без субсидиране от бюджета) на фирмата при условията на свободния пазар. Съответно държавата получава дивиденди, и като така това “държавно” предприятие (все пак, при много такива фирми основната част от активите са държавна собственост !) трябва да се брой за контейнер (а при разрастването си и за генератор) на производителни работни места, такива, които създават добавена стойност. Аз съм свидетел на това вече повече от 20 години, тъй като в някои от тях съм и акционер, тоест получавам годишните отчети, както и дивиденди. Тук ще спомена само Norsk Hydro и Statoil (Норвегия), Deutsche Telekom (Германия), STMicroelectronics (смесено дружество между Франция и Италия), Thales Group (Франция), ENI (Италия) и др. Успехът на тези фирми през всичките тези години беше една от причините да се замисля дали не е време да се преосмислят дефинициите и да се търси ново решение за политикономиката на модерната държава. А това е още по-важно при сегашната ситуация на България, където мечтата, че чуждите компании ще се завтекат презглава да инвестират в нови производствени мощности, ако вече не е угаснала, скоро ще угасне. С други думи,

създаването на икономическа инфраструктура на мястото на разрушената и разграбена такава, минава през болезнения път на държавата съзнателно поемайки ролята на Venture Capitalist³.

2) Военни разходи. Както знаем, част от успешното следвоенно развитие и завиден стандарт на живот на гражданите си, въпреки ужасяващите стартови позиции през 1945 г., Германия и Япония дължат на факта, че не поддържат армии. Обратното, тези от победителите във войната, които се състезаваха като “супер сили”, неминуемо стигнаха до изтощението. Войната на СССР в Афганистан (1979-1989) се изчисляваше като разход на около 5 милиарда долара на година. Следих разходите за войната на САЩ в Ирак докато стигнаха 1 трилион, и оттам нататък не ми е вече интересно. Не зная какво платиха за нея великобританските данъкоплатци, но за една изгубена война, в която безсмислено загинаха толкова много хора, наред с илюзията, че “демократия” може да се експортира, и един долар е премного. Така или иначе, заедно с изгубената вече война на НАТО в Афганистан, тези разходи са точно от типа, който Номенклатурата неизменно прави за да докаже някаква измислена от нея самата своя политическа правота.

3) Пак заради политически цели Номенклатурата харчи народните пари за “поддръжка” на режими и “освободителни движения”, както и за “хуманитарна помощ”. Слагам последната фраза в кавички, защото и там почти винаги е налице политическа и/или идеологическа мотивация. Но дори и да приемем, че тя е наистина такава, в много редки случаи бих се съгласил, че управляващите имат правото да даряват стотици милиони от държавната хазна, при положение, че част от собствените им сънародници са в окаяно положение – много често доста по-зле от това на тези, за които е предназначена помощта. Тук най-характерен е случаят с номенклатурчиците от ЕС, които си умират да играят ролята на щедрия богат чичко от Европа, който без да му мигне окото подхвърля стотици милиони – било на Палестинската администрация (която си има предостатъчно братовчеди от шейховете), било на африкански президентчета или кандидати за такива (които, разбира се, ще употребят частта от подарените средства, която няма да отиде в банковите им сметки в Швейцария, за закупуване на още АК-47 и други подобни полезни неща, а не за храна или медикаменти).

Вижда се, че всички тези разходи са плод на политически ходове на управляващата Номенклатура, които при всички случаи са в ущърб на общото икономическо състояние на дадената страна. Затова и още от началото на това изложение настоявам, че икономиката в крайна сметка е определящото звено, което и предопределя неминуемия край на всяка Номенклатурокрация. Тук искам да дам за пример една такава от близкото минало. Ако питате всички на Запад, било то политически наблюдатели, анализатори, интелектуалци или просто обикновени хора, те ще ви поучат, че Съветския Съюз и неговата система от сателитни държави са се провалили, защото капитализмът е по-жизнен от комунизма, защото Р. Рейгън и М. Тачър... Глупости на търкалета, казвам аз на това. Провалът на СССР е точно най-блестящият пример за това как една Номенклатурокрация, която има всички предпоставки да се развива икономически (разполагайки с най-изобилните ресурси в сравнение с всички останали държави) и да прогресира (като изостави репресивните методи – включително едностранна диктатура – за налагане на своята иначе привлекателна идеология), просто докарва на

---

³ Индивид, който умножава капитала си чрез инвестирането му в различни, най-често индустриални проекти, обикновено участвайки чрез това в създаването на нови предприятия.

сънародниците си мизерия и крах. Ако погледнете през моя микроскоп, ще видите, че съветската Номенклатура изобилно прилагаше и трите посочени по-горе (най-важни) типа разходи. По първия, бяха създадени няколко слоя непроизводителна администрация, всичките силно раздути: държавна, партийна, комсомолска, профсъюзна... По втория, вече споменах само една от войните (ще пропусна тази във Виетнам, че е много отдавна), в които СССР пряко се ангажира (в другите само се пращаха “военни съветници” и, разбира се, оръжие), но погледнете още веднъж цифрите, само за една война. По третия тип разходи вероятно калкулацията ще стигне астрономически цифри, понеже имаше безброй “национално-освободителни движения”, които в продължение на десетилетия се издържаха от Москва: от Ангола и Етиопия до Никарагуа и Палестина. Само за Куба съм виждал цифри, през 1980-те години, които споменавах нещо от порядъка на 50 милиона долара **на ден** ! А помощта за “Острова на свободата” продължи около 40 години... Разбира се, в случая имаше и други причини, които допринесоха за провала. Но и те са от икономическо естество, тоест пак разходи към държавния бюджет. Единият от тях са разходите за субсидиране на неефикасно функциониращата икономика (особено в условията на изолация вътре в един затворен и следователно ограничен пазар), а другото перо са огромните разходи за шпиониране и идеологическа диверсия, особено извън страната. Така или иначе, за мен е очевидно, че провалът и на тази Номенклатуроκραция е икономически обусловен – даже смея да кажа предопределен. Затова и съм убеден, че и другите ще я последват, рано или късно.

Тук ще допусна, че някои все още няма да бъдат убедени, понеже все още вярват повече на това, което досега са вярвали, тоест този пример ще им е недостатъчен. Добре, тогава ще ви разкажа друга една история, която може би ще ви впечатли повече и ще ми помогне да ви убедя. Този път примерът е Калифорния. От около десетина години този щат е де факто в банкрут, независимо от факта, че е най-големия (с население около 37 милиона и площ 414 000 кв.км. – трети след Аляска и Тексас, с почти два пъти по-голяма площ от Великобритания) и най-богатия в САЩ (663 000 жители са милионери, което прави двама на всеки 100 граждани), че брутният му продукт, около 2 трилиона долара, не само го прави №1 в страната си, но и го нарежда в челната световна десетка, ако би бил самостоятелна държава. Когато за пръв път посетих Калифорния, бях буквално запленил както от красотата, така и от духа на хората там (тогава още няха очи да видя бедността, а и тя като че ли не беше нито в същата степен нито в същите диспропорции, както е днес). Между 1985 и 2002 съм прекарвал средно годишно по около три месеца в Съединените Щати, от които поне една трета в Калифорния и останалите две трети във всички останали (двадесетина щата), в които съм имал работа, обикновено на серии от по една-две седмици. По времето, когато бях данъкоплатец в САЩ (1995-2000), освен федерален данък, плащах щатски данък в Калифорния и Род Айлънд.

Калифорния е пленителна с природните си дадености, с климата и с безбройните си ресурси; всичко това предопределя индустриалното ѝ развитие. Но най-силно се чувства атмосферата на освободен дух, предприемачески мечти и възжелания за успех – тук те са в пъти повече, отколкото където и да е било в САЩ (нямам предвид хладните калкулации просто за правене на пари – това е прерогатив на Уол Стрийт, както и някои места по Кънетикът, и изобщо Нова Англия). Ако някога някъде действително е съществувала чистата Американска мечта – почти идеалистична, почти нематериална – тази на силния творчески дух, който неминуемо резултира в успех на всяко начинание, то това може да е само в Калифорния. Многократно съм имал усещането да се докосвам,

почти физически, с тази мечта, при безбройните ми срещи с хората там. Не напразно повечето нови идеи, особено в областта на високите технологии, идват все от Калифорния. Не напразно там възникна “Силициевата долина”. Не напразно повече от една трета от всички конгреси, конференции, изложения и симпозиуми в областта не само на новите технологии, но и в други научни сфери по онова време се организираха там. Индустриалното развитие на този щат бе феноменално (за селскостопанското повечето хора знаят и без това), натрупаното богатство невероятно, хъс за работа – колкото щещ, кадри (привлечени от цял свят) бол, инвестиционен капитал с лопата да го ринеш, с други думи, Калифорния на онова време изглеждаше най-близко до представата на много хора за съвременния рай на Земята. Заплатите (в производителната сфера) също бяха най-високи в сравнение с всички останали щати, за съответната позиция в съответната индустрия, така че – при все че цените на къщите, както и наемите, също бяха измежду най-високите – средно взето покупателната способност в този щат беше най-високата в Америка. Затова и Калифорния привличаше кадри от цял свят буквално като магнит.

Добре, ама не било съдено да трае вечно. Точно в зенита на славата и богатството си, правителството на щата започна една безумна кампания, посредством която просто натири огромен брой компании далеч от себе си. Всичко започна под претекста за затягане на законодателството отнасящо се до екологията и опазването на околната среда, след което се изля и във всякакви други форми на “либералното мислене” и в изявата на арогантното самодоволство на професионалните политици. Така например, постепенно всички нормативи за концентрациите на тежки метали и други токсични субстанции изхвърляни посредством индустриални води, отпадъци и газове се занижаваха далеч под стандартните за страната (така политиците можеха да се похвалят, че щата им е най-екологично съзнателния и съответно най-чистия в Америка, макар и да е най-индустриализирания), докато просто стана прекалено скъпо да се поддържа дадено производство в Калифорния. Също така за някои химикали представляващи неотменима част от технологичните процеси, се издаде закон, който постулираше забраната им, след определен брой години – срок, до който трябваше да им се намери заместител... Познайте какво се случи: една по една, фирмите от индустрията, в която работех – микроелектронната – се принудиха да пренесат фабриките си от Калифорния в други щатове, където администрацията търсеше да привлече индустрия, а не да я изпъди. Така множество компании пренесоха производството си в Аризона, Тексас, Флорида. И, естествено, както тези същите, така и други фирми никога вече не построиха новите си фабрики в Калифорния – а нови такива, поне през 1990-те години, все още се строяха, докато не се намеси фактора Китай – и вместо в любимия на цялото high tech общество щат отидоха във Вирджиния, Орегон, Айдахо и пр. Ако на това не се вика скудоумие, то аз не знам на какво. Така или иначе, след повече от две десетилетия на такава разрушителна политика в името на личните цели и интереси на една глутница самодоволни и арогантни – а инак просто недоограмотени – политици-професионали, Златния Щат или ще трябва да се пробуди от летаргията си, или ще започне да пада по спиралата на вечно намаляване на покупателната способност на населението си, на първо време чрез въвеждане на допълнителни данъчни тежести. И ето ви друг елемент от сагата: тия дни бившият губернатор Арнолд Шварценегер – не професионален политик, тоест не номенклатурчик – сдаде поста си и се отказа от по-нататъшна борба, тоест от активна политическа роля, след като се опита, безуспешно, да поправи нещата. Връщайки се обратно в професията си, артистът оставя нещата в ръцете на номенклатурчиците, което само потвърждава нашето мнение: **разрушителното действие на Номенклатурата може да се парира само като се промени системата !**

И така, този пример е показателен даже и само с това, че Номенклатурата може да унищожи всичко дори и да действа само в областта на ограничен тип разходи. В случая на Калифорния имаме разрушително действие предимно в посоката на (антииндустриално) законодателство, което постепенно унищожава икономическата инфраструктура и ескалира непродуктивните разходи. С други думи, един иначе прекрасно екипиран държавен кораб може да бъде докаран до крушение даже и без военни разходи или външнополитически подаръци.

Щрихи към портрета на Номенклатурчика

Как се отличават малкото почтени хора, които могат да попаднат – поради най-различни причини и обстоятелства – измежду Номенклатурчиците ? Много лесно – те скоро осъзнават ситуацията и, отвратени, излизат от играта. Това най-ясно се вижда около революционни събития, когато такива условия се създават. Най-близките до нас примери са Вацлав Хавел и няколкото полски интелектуалци, които поради обстоятелствата бяха принудени да играят ролята на професионални политици, след “кадифените революции”. След напускането на постовете си всички те заявяват разочарованието си от сериозното разминаване на очакванията – техните, както и на огромните мнозинства в техните общества – от реалностите на живота в “свободната демокрация”. Това впрочем се вижда и през всички други революционни преходи, в по-старите исторически времена. Най-често срещаното явление е следното: идеалистите (непрофесионални политици), които в първите години след промените попадат в управлението, по правило скоро се отвращават от алчността и наглостта на запретналите вече ръкави профитъори (използвачи) около себе си, и – след неизбежно неуспешните опити да променят ситуацията – напускат политическото поприще. Това го има във всички страни и всички времена, през които е съществувал статута на професионалния политик. Очевидно, за да се отърве човечеството веднъж завинаги от тази напаст, трябва да се забрани професията “политик” – от ясно по-ясно. И не само да се забрани, а да се изкорени от живота на хората, от мисленето им. А това може да се осъществи само по схемата, предложена тук, с други думи като се отстрани възможността за възникване на Номенклатура, респ. Номенклатурокрация.

Номенклатурчиците са използвачи, за които не съществува нищо свято. Много често за маскировка те използват обявяването си за космополити, граждани на света. Да, няма нищо в това да се чувстваш космополит и гражданин на света: и аз се почувствах така, когато за първи път станах свободен като птица беглец отвъд “желязната завеса”, а и досега се чувствам така – но никога не съм забравял, че преди всичко съм българин, никога не съм преставал да обичам земята, която ме е откърмила, завинаги съм запомнил, че от всички хора на света най-близки по кръв са ми моите братя и сестри в България, и че от всички места по света има едно кътче, което ми е най-мило. Защото да бъдеш космополит е чудесно, но да си останеш дърво без корен със сигурност означава да потънеш завинаги безсмислено в небитието. Космополитът не знае що е бащин край, ще рече какво означава патриотичен дълг – космополитът няма Родина !!!

Има един много интересен аспект, който много точно и еднозначно характеризира днешната “свободомислеща”, “демократично настроена” и “с европейско виждане” Номенклатура. Тя непрестанно рекламира себе си като защитница (единствената !!!) на

правата на мъничкия, нещастен, почти изоставен на произвола на съдбата му – ако не беше тя, неговата достойна закрилница, разбира се – гражданин, и го окуражава при всеки възможен случай да съди държавата си. За целта го е оборудвала с безброй съдилища: в Страсбург, в Хага и къде ли не още – аз дори им изгубих вече броя – тоест с изобилие от правосъдие. Питам аз: що за манталитет е това ? Ако гражданите съдят държавата, значи те не я считат за своя, значи те се разграничават от нея и не само не искат да имат нищо общо, но и имат много против нея, щом искат да бъдат овъзмездени от нея и трябва да молят трети лица за помощ. Ами че случаят е много ясен – щом тази държава прави така, че гражданите ѝ тръгват да я дават под съд, в нея има нещо дълбоко изкривено и тя просто трябва коренно да се реорганизира и преустрои, така че да се отнася към съсобствениците си като към такива и да ги обслужва като такива, а те от своя страна да гледат на нея като на своя собственост, а не като на вражеско оръдие, което единствено им нанася вреди.

Горният аргумент би могъл да се продължи още, и да се разпростре по-надълбоко. Номенклатурата в България, както и в други страни от Източна Европа, с действията си принуди огромен брой граждани да напуснат завинаги Родината си. Това е равносилно на осъждане държавата на смърт – когато съзнателно напускаш Отечеството си, за да се заселиш в чужбина, това е, което де факто правиш, независимо дали го съзнаваш или не. Просто извършваш еквивалента на произнасяне смъртната присъда на държавата си. Аз самият съм го изпитал и осмислил много отдавна, преди почти 30 години, и претендирам да знам. Но ако приемем това, то като се има предвид огромния брой смъртни присъди, следва, че тази държава няма право на живот – тя трябва да бъде променена ! Просто и ясно, нали ?